

Oponentský posudek

disertační práce **MUDr. Jany Šeblové:**

Zátěž, stres a syndrom vyhoření u pracovníků zdravotnických záchranných služeb – možnosti včasné diagnózy, prevence a terapie.

Autorka zvolila pro svou disertační práci téma velice aktuální. Pracovníci zdravotnické záchranné služby jsou při poskytování přednemocniční neodkladné péče každodenně vystavováni specifické zátěži různého stupně podle povahy případu, který řeší. Musí být připraveni čelit případům náhlého ohrožení života různého druhu, pacientem mohou být děti od nejtělejšího věku, dospělí i senioři. Častěji než v jiných oborech se setkávají s náhlým úmrtím, k němuž došlo v domácnosti, na ulici nebo v podniku. Často pracují ve velice náročném prostředí obklopeni laickou veřejností, která se někdy chová kriticky, jindy nepřátelsky, někdy záchranáře ohrožuje a na ně zaútočí. Mimořádně náročným případem veliké zátěže psychické i fyzické jsou hromadná neštěstí a katastrofické události, kdy jsou záchranáři prvními zdravotníky na místě události a svým konáním mají rozhodující vliv na výsledky záchranné akce. Dopadu vysoké odpovědnosti na vědomí zdravotnických pracovníků bylo dosud věnováno ve světě i u nás málo pozornosti

Disertace splnila sledovaný cíl. Autorka po několika let systematicky sbírala údaje od pracovníků záchranných služeb v ČR formou anonymních dotazníků. Podařilo se jí získat velký počet odpovědí, které pro předloženou disertační práci systematicky zpracovala.

Ke zpracování dat použila objektivních metod, o kterých získala poznatky v zahraničním i domácím odborném písemnictví poslední doby. Sama po řadu let na téma disertace přednášela na tuzemských a mezinárodních vědeckých setkáních různého druhu. Na podporu své výzkumné činnosti získala od roku 2001 celkem 4 granty.

Výsledky disertace jsou přínosné a v mnoha aspektech nové. Vhodným formulováním dotazníků získala neobyčejně zajímavé odpovědi v reprezentativním počtu, který jí dovolil formulovat platná doporučení pro další vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků zdravotnické záchranné služby, zaměřená na psychologickou přípravu k řešení a zvládnutí náročných a překvapujících situací při výkonu povolání. Podrobně rozebírá i stupně zátěžové reakce lidí na vnější podněty různé závažnosti.

Výsledky práce autorky mohou přinést zlepšení psychické odolnosti pracovníků zdravotnické záchranné služby na stresující zážitky během služby a snížit výskyt případů vyhoření. Autorka v práci odůvodňuje své doporučení zařadit mezi pracovníky územních středisek záchranné služby profesionální psychology, kteří by se soustavně zabývali problematikou odolnosti záchranářů vůči stresu a jejich ochrany před vznikem syndromu vyhoření.

Práce je připravena po odborné i formální stránce velice pečlivě. Autorka v sobě nezapře vedoucí redaktorku odborného časopisu Urgentní medicína. Výklad problematiky je srozumitelný, čtivý. Text zřejmě prošel náročnou jazykovou korekturou.

Připomínky:

- 1) Pokud by na základě této práce měl vzniknout učební text pro preventivní přednášky, pro kurzy komunikace, semináře o prevenci syndromu vyhoření, či o reakci lidského organismu na zátěž, pak naléhavě doporučuji převést v práci anglickou terminologii v největším možném rozsahu do češtiny – a to v zájmu rychlé srozumitelnosti studovaného textu nebo sledovaného přednášeného tématu. Jsem přesvědčen, že problematika syndromu vyhoření a stresové zátěže zasluhuje vytvoření české odborné terminologie.
- 2) Připomínky menšího významu jsem probral s autorkou osobně.

Dotazy na disertantku:

- 1) Do jaké míry se podílel Československý Červený kříž v období mezi dvěma světovými válkami – za první republiky - na činnosti zdravotnické záchranné služby ?
- 2) Považujete za možné, aby vedoucí střediska ZZS poznal již při přijímacím pohovoru, zda je uchazeč osobnostně vhodný či nevhodný pro práci ve výjezdové skupině nebo na ZOS ?
- 3) Považujete za správné, aby se v chystaném zákonu o ZZS objevil článek o povinném vyhodnocování závažných událostí při poskytování PNP s pracovníky brzo po události typu „debriefing“ ?

Předloženou disertační práci považuji za vhodnou k obhajobě podle § 47 VŠ zákona č. 111/1998 Sb. Autorka prokázala tvůrčí schopnosti a její práce splňuje požadavky kladené na doktorskou disertaci v oboru urgentní medicína.

V Praze dne 16.července 2007.

Prof. MUDr. Jiří Pokorný, DrSc.